

CARTA A LA COMISSIÓ INTERDEPARTAMENTAL PEL DESENVOLUPAMENT DE L'ECONOMIA COL·LABORATIVA. GENERALITAT DE CATALUNYA

Barcelona, 28 d'abril de 2017

En el marc del "Procés Participatiu per al desenvolupament de l'economia col·laborativa a Catalunya", que ha posat en marxa la Generalitat de Catalunya, els i les sota signants enviem aquesta carta amb ànims d'aportar algunes reflexions i recomanacions que compartim persones pertanyents o participants de diferents grups vinculats a les economies col·laboratives a Catalunya.

Des d'aquí, volem manifestar i fer arribar el següent:

Creiem que en el procés regulatori iniciat per la Generalitat no s'ha tingut en compte i valorat els diversos models d'economia col·laborativa, centrant-se en el model corporatiu "unicorn" (el que es vincula a empreses com Airbnb o Uber), a jutjar per les referències a les diverses comunicacions, els actes organitzats, o la constitució dels membres i assessors de les taules de treball.

En aquest sentit, s'ha deixat de banda i no s'ha involucrat el model procomú i de cooperativisme de plataforma, que compta amb important presència a Catalunya. Per aquest motiu volem compartir i contribuir amb alguns elements i reflexions de la caracterització de les economies col·laboratives per a una continuïtat del procés que sí consideri el models procomuns.

L'apropament de la Generalitat a l'economia col·laborativa s'ha centrat en les pràctiques i plataformes procedents de les grans startups de Silicon Valley, com Airbnb o Uber. Però l'economia col·laborativa és un paraigües que cobreix una diversitat de pràctiques i plataformes així com també de models d'organització social i econòmica molt diverses. Algunes d'elles fins i tot poden comprendre's com a quasi antagòniques entre sí, i que porten a qüestionar que casos com AirBnb i Uber es puguin considerar de fet economia col·laborativa.

La col·laboració per la provisió de béns i serveis que cobreixen les necessitats de la població i garanteixen una vida digna és, i encara ho hauria de ser més, la finalitat del sistema econòmic. L'adopció de les noves tecnologies d'informació i comunicació ha

reduït enormement els costos de coordinació i transacció de la col·laboració, obrint un univers de noves oportunitats de desenvolupament econòmic lligat a les necessitats de la població. El model que de fet millor ha aprofitat aquesta oportunitat, ha estat el procomú.

El model procomú es caracteritza per la recerca de l'interès general, models d'empresa i models de negoci més democràtics, que connecten amb la tradició d'economia social i solidària i del tercer sector, l'ús de tecnologies lliures en les plataformes digitals, i una política de dades obertes; en ocasions sota entitats sense ànim lucratiu. Es tracta d'un model econòmic que genera creixement, llocs de treball, ingressos d'una banda i serveis d'un altra, sense deixar de banda els drets, i que aporta una major sobirania tecnològica i econòmica al país.

L'economia col·laborativa procomú està conformada per comunitats que col·laboren pel benefici mutu i col·lectiu sota principis de participació i govern conjunt del procés, que resulten en recursos i serveis de propietat col·lectiva, accés públic o en condicions que maximitzen l'accessibilitat als recursos, enfront a la creació d'exclusivitat (en oposició a la inclusivitat) artificial. El procomú és part d'un marc més ampli, com a tercer model de producció que trenca el binari Estat-Mercat. Té un equilibri més respectuós amb el sistema de reproducció social i l'economia de les cures, així com amb el medi ambient.

Els casos més coneguts i de gran èxit de producció col·laborativa recolzada per plataformes digitals són el programari lliure (que predomina per sobre del programari privatiu en molts camps, com per exemple en el de servidors a Internet) o la Viquipèdia (referent global del coneixement lliure i la participació en línia). Les iniciatives del model procomú poden arribar a tenir en aquestes indústries més presència que models econòmics tradicionals i privatis d'empresa, i la producció procomú està creixent ràpidament, expandint-se a moltes altres àrees. Altres casos més recents son Smart IB, Fairmondo, Freesound, o Wikiloc.

Catalunya és un referent del model procomú d'economia col·laborativa. La Comissió Europea ha premiat repetides experiències de procomú iniciades a Catalunya, com ara Goteo o Guifi.net.

Els models organitzatius procomuns poden constituir un model per fer les operacions de l'administració pública més eficients, i per fer un millor ús públic dels recursos, així com per a obrir més canals de participació i activació de la societat civil en la resolució de problemes comuns i necessitats públiques, a través de partenariats comuns-privats.

Implica noves fórmules polítiques. Constitueix una via per passar de la privatització imperant a la "commonificació" involucrant la ciutadania en la provisió i producció de béns i serveis públics, sense haver de caure en lògiques privades i sense que la seva implementació passi per la re-centralització en l'Estat, sinó en l'activació de la ciutadania.

D'aquesta visió, que valora i posa per davant el model procomú com el més beneficiari per Catalunya, es deriven les següents recomanacions:

Considerem important no limitar la caracterització de l'economia col·laborativa a un registre molt específic de pràctiques i organitzacions econòmiques, reduït tot fins ara a plataformes d'intercanvi o transaccions de béns, sota el control de start-ups o corporacions específiques, sinó obrir-la a una pluralitat de pràctiques i modes d'organització que ja existeixen o que estan emergint, i es troben més properes a l'economia social i solidària, cooperativa, així com a perspectives més democràtiques, com poden ser la distribució del control i la participació, la difusió i enfortiment de pràctiques participatives, col·laboratives i deliberatives entre iguals.

Tractar amb unes mateixes legislacions o perspectives polítiques a les plataformes extractives i oligàrquiques (amb un control jeràrquic de les plataformes, ús privat del codi dels softwares emprats, etcètera) que als ciutadans-productors o que a les comunitats p2p, o fins i tot que a les emergents cooperatives de plataforma, impactaria negativament a un conjunt major de contingències i possibilitats innovatives i positives, i disgregaria les possibilitats d'innovació social i econòmica que s'estan produint.

Ens trobem en un moment on els canvis tecnològics són molt ràpids, però també ho estan sent els moviments socials i econòmics. Per aquest motiu també s'ha d'entendre que la caracterització restringida produiria un bloqueig a l'evolució d'aquests, així com als individus que serien partícips d'un mode o altre. Per això, creiem que el paper d'un model de fiscalitat i legislació adaptada a aquesta diversitat, però alhora adaptable als canvis que poden venir o a la naturalesa dels intercanvis fins i tot no mercantils que s'hi poden donar en algunes àrees de les economies col·laboratives (especialment dels procomuns) és molt important.

Per altra banda, també ens trobem en una època de contingències incertes respecte l'anomenat mercat laboral, o, dit altrament, les fonts d'ingressos que els individus d'un gruix important de la població catalana són canviant, incerts i inestables, i suposadament es troben sota l'amenaça de veure's reduïdes les oportunitats laborals degut a noves

transformacions industrials i tecnològiques que en els propers anys aniran arribant. Això suposa una reflexió i preparació per part de molts agents de la societat.

Creiem que en els models d'economies col·laboratives procomuns existeix un model de subsistència vital més estable, però per a que sigui possible a mig i llarg plaç es necessita un important recolzament no només per part de la societat civil i els mercats socials, sinó i especialment per part de les administracions públiques i governs. Això a més creiem que seria un important contrapés als models tecnocràtics que estan tendint a l'oligarquització del mercat, enlloc de permetre la competitivitat de negocis i models més diversificats, vitals per a un progrés més sostenible i democràtic.

Que l'administració actuï en qualitat de garant de drets, i no hi posi tant l'accent només o prioritàriament en el dret de competència i dels interessos econòmics de multinacionals al sector, sinó que sigui garant de tots els drets que fins ara s'han vist o es veuen impactats per l'emergència de l'economia col·laborativa. Que la innovació, la regulació i les polítiques vagin de la ma dels drets, i no siguin un mecanisme de liberalització i de preservació d'uns interessos econòmics específics.

Que es posin en marxa mecanismes preventius de corrupció i portes giratòries que es puguin donar en el marc de la regulació en marxa i el seu ulterior desenvolupament, i s'actuï amb major transparència.

Per aquests motius insistim en la necessitat i fem petició d'un major recolzament i valorització del model procomú d'economia col·laborativa

Volem de pas adjuntar enllaç a la “Declaració Procomuns i propostes polítiques per l'economia col·laborativa procomú” que va sortir de la primera edició de l'esdeveniment Procomuns al Març de 2016, on hi van participar 400 persones de diverses entitats i empreses vinculades al sector de l'economia col·laborativa. http://procomuns.net/wp-content/uploads/2016/03/DeclaracioProcomuns_Cat_v03_resum.pdf

Restem a la vostra disposició en cas de qualsevol dubte.

Salutacions cordials,

- Ferran Reyes Gómez

- Wouter Tebbens, Free Knowledge Institute
- Christopher Fanning
- Sergi Frías
- Nuria Valero Esteban
- Arnau Vilardell Fradera, Som Mobilitat
- Elisabet Roselló Román, Dimmons, IN3 UOC
- Dámaris Rojas
- Adrià Garcia i Mateu, HOLON
- Andreu Meixide, Panorama180
- Enric Senabre, grup Dimmons IN3
- Ricard Espelt, grup Dimmons IN3
- Alvaro Porro
- Marc Hernandez Güell
- Ernest Pons Rojas
- Jordi Reynés Garcés
- Pau Roldan Noto